

650 anys d'història de la Generalitat de Catalunya

Josep Maria Solé i Sabaté

La gènesi concreta de la Generalitat de Catalunya és de l'any 1359, que és quan comença a posar les bases per una consolidació definitiva que arribaria al llarg dels segles XIV-XV.

L'origen està molt lligat a la trajectòria de govern que seguien els comtes-reis catalans, convocatòria de les Corts, i allí davant els projectes de la Corona demanaven els recursos econòmics suficients a l'església, a la noblesa, als representants de les ciutats i les viles del país.

Les corts catalanes les formaven els tres braços: el *braç eclesiàstic*, integrat pels prelats, els síndics dels capítols catedrals, els abats dels grans monestirs, els priors d'alguns convents importants i els legats de l'ordre de Sant Joan de Jerusalem. Tots ells eren no solament representants de l'Església a Catalunya sinó també senyors feudals. S'ha de recordar que aleshores en la jurisdicció territorial el seu abast arribava a més d'una quarta part del territori i de la població del país; el *braç militar* integrat pels nobles definits en tres menes de categories, magnats, nobles i cavallers i el *braç reial* o popular format pels representats de les ciutats i viles reials que tenien el privilegi de vot en corts.

Els tres estaments de poder de la societat medieval adoptaren el pactisme com sistema d'entesa entre ells i amb el rei, sistema que es convertí en un tret específic definidor, clau en el nostre esdevenidor històric.

El representant o diputat del Braç Eclesiàstic, per la seva preeminència protocol·lària, i només sota aquest concepte, presidia les reunions del conjunt de diputats i oïdors. A poc a poc la institució anà perfilant la seva comesa. Fixà la seva residència a Barcelona, i a les seves inicials funcions econòmic-administratives s'hi afegí assumir i substituir les funcions de les Corts.

L'expansió es produí durant els segles XV i XVI. Períodes en què té cada cop més protagonisme polític, així el 1413 obtingué la missió de vetllar perquè les constitucions i lleis de Catalunya fossin respectades i publicar o interpretar els acords de corts. Els conflictes interns ocasionaren una guerra, 1462, que va concloure el 1472, en què finalment el Monarca ratificava l'existència de la Diputació del General. A partir d'aleshores es produí un notori redreç i desplegament de l'administració.

Una institució sorgida entre guerres exteriors i conflictes interiors que buscava solucions a partir dels acords sorgits de les negociacions i dels interessos de cada braç per fer front als problemes de cada període històric.

La Generalitat s'anava adequant a les necessitats de cada època històrica, la seva trajectòria reflexa els daltabaixos de la societat catalana medieval i moderna. Al segle XVII viu una regressió a causa del conflicte amb la monarquia hispànica, 1593-1652, que culminà amb la Guerra dels Segadors al oposar-se Catalunya al seu afany absolutista i centralitzador, crisis que l'abocaven, poc a poc, vers una decadència institucional, 1652-1714

La derrota de 1714 enfront Felip V de Borbó representa, a més a més, d'una implacable repressió, la imposició del model castellà centralitzador a partir del Decret de Nova Planta, el Principat de Catalunya va ser governat per un Capità General i una Reial Audiència, supeditats al Consell de Castella.

En la consciència del poble de Catalunya romangué el record i el dret a l'autogovern arrabassat per la força de les armes. Planejant per damunt dels segles XVIII i XIX hi apareix de forma constant memorials, queixes, i reivindicacions del fet català. Del foralisme o carlisme i les corrents polítiques i socials decimonòniques –liberalisme, republicanisme, federalisme o els inicials plantejaments democràtics i socials – tot passant per la Renaixença i el fort desenvolupament econòmic i industrial fins arribar al catalanisme polític i el nacionalisme més explícit en el primer terç del segle XX. El fet català i la seva voluntat d'autogovern hi era permanent.

Un primer pas previ, ple de projectes i modernitat seria la Mancomunitat de Catalunya creada l'any 1914. Fundada 200 anys després de perdre l'autogovern, el país, altre cop, tenia una institució pròpia de visió conjunta de totes les terres catalanes. Modesta si es vol, es limitava a l'actuació conjunta de les quatre Diputacions, però va fer una feina destacada, plena de projectes, il·lusionant, que va deixar una petja que va marcar de forma profunda el cor dels catalans, amb escassos recursos i fins la supressió obligatòria l'any 1924 va revifar la il·lusió i el sentiment nacional del poble català a governar-se per si mateix.

És a partir de 1931 amb l'audàcia política de Francesc Macià que s'aconsegueix recuperar el dret a l'autogovern. A partir del protagonisme popular, de la democràcia, del lliure determini de la població.

Una Generalitat nascuda alhora de la tradició històrica més gloriosa i de renovació més necessària, institució que s'adaptava per imperatiu dels temps a la societat contemporània i que li tocava viure anys difícils i temps procel·losos, defensada, no sense contradiccions internes, per la majoria del poble català.

La Generalitat en la guerra civil i en l'exili consegüent mai no va deixar de ser la referència de la institució de govern del país. Per damunt de tota mena de diferències triomfà la voluntat d'autogovern en recuperar la democràcia, la voluntat popular i la llibertat. Recuperada la institució per l'acord unànim de les forces polítiques catalanes quan la Transició Democràtica es feia realitat un desig que ha continuat de sempre, saltant per damunt anys i segles, del XIV al XXI, gràcies a la fidelitat permanent del poble de Catalunya i la seva voluntat irrenunciable de governar-se a si mateix.

És sabut, dit i conegut que la fortalesa de les institucions polítiques és la mesura de la fortalesa política d'un poble. 650 anys d'història suren per damunt de crisis, adversitats, guerres i dictadures. El poble de Catalunya amb aital fidelitat històrica, com pocs en el món, pot tenir confiança absoluta en el seu futur, segles i segles ho avalen.